

ומכלל דבריהם עולה, **דרבי שמעון** שהוכיח מכהן גדול ביום הכפורים, כשיטתו, שאין צריך שיהיה הציץ על מצחו, כדי לרצות על הטומאה, **סבר** שהעבודה בטומאה דהויה היא **בציבור**.

ולכן זקוקה היא לריצוי ציץ כדי להכשירה, ושפיר הוכיח שמרצה אף כשאין עודיהו על מצחו.

הרי שמחלוקת רב נחמן ורב ששת פלוגתא דתנאי היא.

אמר אביי לפרש באיזה אופן נחלקו רבי יהודה ורבי שמעון:

באופן שנשבר הציץ — **דכולי עלמא לא פליגי דלא מרצה** על טומאה שאירעה בזמן זה.

כי פליגי בזמן דתלי הציץ בסיכתא, שהיה תלוי בשלימותו על יתד, ואין הכהן הגדול לבוש בו עתה.

רבי יהודה סבר ילפינן מקרא "והיה על מצח אהרן ונשא אהרן את עון הקדשים", שרק בשעה שהוא על מצחו נושא הוא את עון הקדשים.

ורבי שמעון סבר: מאחר שנאמר "והיה על מצחו תמיד לרצון להם לפני ה'", יש לנו לדון: **מאי מהי משמעות "תמיד"?**

אילימא שיהיה הציץ מונח תמיד על מצחו, והא מי משכחת לה? והרי מי לא בעי הכהן הגדול לזייעל לבית הכסא, שאז חייב לפשוט הציץ. וכן מי לא בעי לפעמים לזייעל, להתנמנם ולישון?

אלא, דרשינן "תמיד" — **מרצה הוא**, אף כשאינו על מצחו.

ומקשינן: **ולרבי יהודה נמי** — **הא כתיב תמיד**, דמשמע שתמיד הוא מרצה.

ומשנינן: **ההוא תמיד**, בא ללמדנו שלא יסח הכהן הגדול דעתו ממנו בשעה שהוא על מצחו.

וכדרכה בר רב הונא.

דאמר רבה בר רב הונא: **חייב אדם למשמש בתפיליו בכל שעה ושעה** בשעה שהתפילין עליו.

ודרשינן כן בקל וחומר מציץ:

ומה ציץ, שקדושתו קלה, **שאינו בו אלא** א-ח **אזכרה אחת** של השם, שכן היה כתוב עליו קודש לה', **אמרה בו תורה** שיהיה "על מצחו תמיד", **שלא יסח דעתו ממנו**.

תפילין, שקדושתן חמורה **שהרי יש בהן אזכרות הרבה על אחת כמה וכמה**.

ומקשינן: **ולרבי שמעון**, **דאמר דהפסוק מתפרש שתמיד מרצה הוא**, **והא כתיב "והיה על מצח אהרן ונשא"?**

ומשנינן: **ההוא קרא דעל מצח אהרן** — **לקבוע לו מקום** ללבישת הציץ הוא דאתא. שמקום הנחת הציץ הוא על המצח.

ומקשינן: **ורבי יהודה**, שלמד מפסוק זה שאין הציץ מרצה אלא כשהוא על מצחו, בעל כרחינו שפירש שאין צריך פסוק זה להשמיענו היכן מקום לבישת הציץ, ואם כן קשה: **לקבוע לו מקום לציץ** — **מנא ליה!?**

ומשנינן: **רבי יהודה נפקא ליה מקום הציץ מסיפא דקרא**, שנאמר "והיה על מצחו תמיד", ומיותר רישא דקרא ללמדנו על

ריצוי הציץ.

ומקשינן: ורבי שמעון נמי תיפוק ליה לקבוע מקום מ"על מצחו"?!?

ודחינן: אין הכי נמי.

ואלא "על מצח אהרן, ונשא" מאי עביד ליה?

אמר לך רבי שמעון, פסוק זה באמת בא ללמדנו הלכות ריצוי הציץ, שאם היה הציץ ראוי למצח, אז הוא שמועיל ומרצה.

אבל כשאינו ראוי כלל להיות על המצח, אינו מרצה.

והיינו לאפוקי אם נשבר הציץ, שאף רבי שמעון מודה דלא מרצה.

ומקשינן: ולרבי יהודה שמיעט מפסוק זה אפילו באופן שהציץ שלם אלא שאינו על מצחו בשעת הריצוי, נשבר הציץ לגמרי מנא ליה שאינו מרצה, עד שפסוק דידן מיותר הוא למעט כשאינו על מצחו.

ומשנינן: נפקא ליה לרבי יהודה מסוף הפסוק "והיה על מצחו תמיד". לפי שאפשר היה לכתוב "מצח" בלא וי"ו, ונכתב "מצחו", מזה נלמד לנשבר הציץ.

ושוב מיותר "והיה על מצח אהרן" ללמדנו שכל שאינו ממש על מצחו אינו מרצה.

ומקשינן: ורבי שמעון, מה הוא דורש מו"ו מיותרת זו?

ומשנינן: דרשא זו ד"מצח — מצחו" לא משמע ליה לרבי שמעון למידרש.

והוינן במחלוקת זו אם טומאה היתר היא בצבור או שאינה אלא דחוויה:

האם נימא דתנאי — רבי יהודה ורבי שמעון, כהני תנאי שנחלקו בכרייתא.

דתניא: אחד זה הכהן השורף את הפרה, ואחד זה הכהן הגדול שעובד ביום הכפורים, היו מזין עליו כל יום מאותם שבעה ימים שהיו מפרישין אותו, מאפר כל החטאות שהיו שמורות שם במקדש, דברי רבי מאיר.

רבי יוסי אומר: אין מזין עליו אלא בימים שלישי ושביעי לפרישתו בלבד.

רבי חנינא סגן הכהנים אומר: חילוק יש ביניהם: שהכהן השורף את הפרה, מזין עליו כל שבעה ימים. אבל הכהן הגדול שעובד ביום הכפורים אין מזין עליו אלא בימים שלישי ושביעי לפרישתו.

ומפרשינן: מאי לאו, בהא פלוגתא קמיפלגי רבי מאיר ורבי יוסי:

רבי מאיר סבר שהטומאה דחוויה היא בציבור, וראוי להשתדל ככל האפשר שיעבוד בטהרה.

וזהו טעם ההזאות, שחוששין שמא נטמא במת קודם פרישתו. ולכן צריך לעשות ההזאות כהלכתן — דהיינו בזמנם, שכמו הזאת מי חטאת, לטהר טמא מת, נעשית בימים שלישי ושביעי לטומאתו, הרי כיון שבכל יום מאותם שבעת ימים יש לנו להסתפק שמא הוא יום שלישי או יום שביעי לטומאתו, צריך להזות כל יום, כדי לטהרו מספק טומאת מת.

ורבי יוסי סבר שהטומאה היתר גמור היא בציבור, ואין חובה לטהרו אפילו אם נטמא.

ובעל כרחינו שאין ההזאות אלא מעלה בעלמא, הנלמדת מפרישה דמלואים, ואם כן אין צריך להזות עליו אלא שלישי ושביעי.

ודחינן: ותסברא דבהכי נחלקו?

והרי אי נימא דסבר רבי יוסי שהטומאה היתר היא בציבור, אם כן הזאה כלל, ואפילו בשלישי ושביעי למה לי, והרי כפי שביארנו אין ההזאות לטהרו אלא משום דילפינן ממלואים, ואין שייך בהם זמן של שלישי ושביעי.

אלא, בהכרח לפרש דכולי עלמא הני תנאי דברייתא סברי שטומאה דהויה היא בציבור, וההזאות הן כדי לטהרו מספק טומאת מת.

והכא, כהא הוא דקמיפלגי:

רבי מאיר סבר: אמרינן שטבילה בזמנה, אף על פי שאינה מעכבת, מכל מקום מצוה היא. שנאמר "וחטאו ביום השביעי וכבס בגדיו ורחץ במים". והוא הדין להזאת מי חטאת, שלכתחילה מצותה בזמנה, דהיינו בימים שלישי ושביעי לטומאתו. ולכן, לכתחילה, מזין עליו כל שבעה ימים, שמא הוא יום שלישי או שביעי.

ורבי יוסי סבר: לא אמרינן טבילה בזמנה — מצוה. ואף לכתחילה רשאי הטמא לטהר עצמו זמן מופלג לטומאתו.

ואף בהזאת מי חטאת לא קפדינן שתהיה ההזאה בשלישי ובשביעי לטומאתו.

ומה שנאמר בתורה שלישי ושביעי אינו אלא שאינו יכול להזות קודם יום שלישי

לטומאתו, וכן שצריך להמתין ארבעה ימים בין הזאה להזאה. ולכן סובר שאף לכתחילה אין מזין עליו אלא בימים שלישי ושביעי לפרישתו. שאף אם נטמא ביום האחרון קודם פרישה, מועילה ההזאה לטהרו.

ופרכינן: וכי אפשר לומר דסבר רבי יוסי דלא אמרינן טבילה בזמנה — מצוה?

והתניא: הרי שהיה שם השם — שאסור למוחקו, כתוב על בשרו, הרי זה לא ירחץ ולא יכרך כדי שלא ימחק. (25)

וכן לא יעמוד במקום הטינופת, מפני קדושת השם.

ואם נדמנה לו טבילה של מצוה כורך עליו גמי כדי שלא ימחק השם וטובל.

רבי יוסי אומר: יורד וטובל כדרכו ואינו צריך לכרוך גמי, ובלבד שלא ישפשף בידים את בשרו במקום השם.

וקיימא לן במסכת שבת דבדין טבילה בזמנה, אם הוי מצוה, קמיפלגי.

דתנא קמא סבר דלא אמרינן טבילה בזמנה - מצוה, ויכול לדחות הטבילה עד שימצא גמי לכורכו על בשרו, כדי שלא ימחק השם.

ורבי יוסי סבר אמרינן טבילה בזמנה - מצוה, וחוששין שמא לא ימצא גמי מיד, וישהה טבילתו לאחר זמן, ותתבטל מצות טבילה בזמנה.

ומעתה, אי אפשר לפרש דעת רבי יוסי דברייתא דידן שסובר טבילה בזמנה לאו

מצוה.

ומסקינן: אלא, דכולי עלמא להני תנאי אמרינן: טבילה בזמנה — מצוה.

והכא, בהא קמיפלגי:

רבי מאיר סבר מקשינן הזאה לטבילה, וכשם שטבילה בזמנה — מצוה, הוא הדין להזאה. ולכן מזין עליו כל שבעה ימים שכל יום ספק זמנו הוא.

ורבי יוסי סבר לא מקשינן הזאה לטבילה, שרק הזמן האמור בטבילה נאמר למצוה, אבל הזמן האמור בהזאה אינו אלא לענין שלא יקדים, וכמו שנתפרש לעיל. ולכן אין צריך להזות עליו אלא בשלישי ושביעי לפרישתו.

והדרינן לפרש הברייתא, ומקשינן:

ורבי חנינא סגן הכהנים, שמחלק בין הזאות דכהן השורף את הפרה לכהן גדול דיום הכפורים, מה הוא סובר?

אי מקיש הזאה לטבילה וסובר שאף ההזאה בזמנה — מצוה אפילו כהן גדול שעובד ביום הכפורים נמי יזו עליו כל שבעה ימים.

ואי לא מקיש הזאה לטבילה אם כן אפילו כהן השורף את הפרה נמי לא נצריכנו הזאה אלא בשלישי ושביעי.

ומשנינן: לעולם לא מקיש רבי חנינא הזאה לטבילה, ולכן אין מזין על הכהן הגדול שעובד ביום הכפורים אלא בימים שלישי ושביעי לפרישתו.

וכהן השורף את הפרה — מעלה בעלמא הוא שמזין עליו כל שבעה, וכשאר מעלות רבות שעשו בה לטהרה.

והוינן בה: כמאן אזלא הא דתנו רבנן: אין בין כהן השורף את הפרה לכהן גדול שעובד ביום הכפורים, בדיני הפרישה, אלא שזה — ביום הכהן הגדול קודם יום הכפורים, פרישתו לצורך קדושה, להיכנס למחנה שכינה.

ולכן מותר שיהיו אחיו הכהנים נוגעין בו. (26)

ואילו זה, הכהן השורף את הפרה, פרישתו לצורך טהרה, להחמיר בטהרתו מפני הקולא שעושין בו לטמא ולהטבילו בו ביום מפני הצדוקין, ולפיכך החמירו בטהרתו שאין אחיו הכהנים נוגעים בו.

והשתא מפרשינן: כמאן סברה ברייתא זו?

ומסקינן: או דסבירא להברייתא כרבי מאיר שסובר שבשניהם מזין עליו כל שבעה, או כרבי יוסי שבשניהם אין מזין אלא בשלישי ובשביעי.

דאי כרבי חנינא סגן הכהנים — הא איכא נמי בין כהן השורף את הפרה לכהן גדול ביום הכפורים, הא דמחלק רבי חנינא שהכהן השורף את הפרה מזין עליו כל שבעה, ואילו כהן גדול קודם יום הכפורים אין מזין עליו אלא בשלישי ושביעי.

מתקיף לה רבי יוסי ברבי חנינא, לאותם תנאים שסוברין שמזין עליו כל שבעה ימים:

26. שהיו הצדוקים שונאים את הפרושים, ובאים מתוך שנאתם לכפירה. בית הלוי על התורה פרשת